Arachne

HARTA

PAR *ARACHNE* RISKA NOVĒRTĒŠANAS RĪKA IEVIEŠANU UN IZMANTOŠANU PĀRVALDĪBAS PĀRBAUDĒS

Satura rādītājs

1 PREAMBULA UN MĒRĶIS

Arachne ir riska novērtēšanas rīks, ko izstrādājusi Eiropas Komisija, kuru pārstāv Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts (turpmāk "Komisijas dienesti"), ciešā sadarbībā ar dažām dalībvalstīm. Komisijas dienestu mērķis ir atbalstīt vadošās iestādes, kas ir atbildīgas par Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (turpmāk "ESIF"[1]), lai nodrošinātu *Arachne* riska novērtēšanas rīku, ar ko var efektīvi un lietderīgi noteikt visriskantākos projektus, līgumus, darbuzņēmējus un atbalsta saņēmējus un kas tām vajadzīgs pārvaldības pārbaužu veikšanai atbilstoši Kopīgo noteikumu regulas (ES) Nr. 1303/2013 (turpmāk "KNR") 125. panta 4. punkta c) apakšpunktam.

Šīs hartas mērķis ir apstiprināt vienotu principu kopumu, kas jāizmanto vadošajai iestādei un Komisijas dienestiem, lai vadošā iestāde ar Komisijas dienestu pilnīgu atbalstu ieviestu *Arachne* riska novērtēšanas rīku 2014.–2020. gada plānošanas periodam un to izmantotu un integrētu savos pārvaldības pārbaužu procesos, kas izstrādāti un saskaņoti, ņemot vērā programmu specifiku un riska novērtējumus.

Arachne izmantošanā programmas vadošā iestāde apņemas ievērot šajā hartā izklāstītos principus.

2 VISPĀRĪGI PRINCIPI

Vadošā iestāde piekrīt iekļaut *Arachne* riska novērtēšanas rīku kā vienu no krāpšanas apkarošanas pasākumiem atbilstoši KNR 125. panta 4. punkta c) apakšpunktam, lai uzlabotu efektivitāti un lietderību un novērstu pārkāpumus, kā arī integrēt minēto rīku savos pārvaldības pārbaužu procesos atbilstoši procedūrām, ko vadošā iestāde ir nolēmusi ieviest. Lai sasniegtu šo mērķi, Komisijas dienesti vadošajām iestādēm sniegs tehnisku un administratīvu atbalstu šā IT rīka instalēšanā, integrēšanā un izmantošanā, kā arī nodrošinās riska aprēķināšanu.

3 *ARACHNE* RISKA NOVĒRTĒŠANAS RĪKA PRIEKŠROCĪBAS UN IEGŪTO REZULTĀTU IZMANTOŠANA

Arachne riska novērtēšanas rīks ir jaunākā mūsdienās pieejamā datizraces un datu bagātināšanas tehnoloģija. Šīs progresīvās tehnoloģijas izmantošana:

- palīdzēs uzlabot pārvaldības pārbaužu efektivitāti un lietderību, tādējādi optimizējot dokumentārajām pārbaudēm un pārbaudēm uz vietas nepieciešamos cilvēkresursus;
- ļaus vadošajai iestādei laika gaitā kāpināt pārvaldības pārbaužu lietderību un efektivitāti;
- novērsīs iespējamus pārkāpumus un tādējādi samazinās kļūdu skaitu — tas ir mērķis, uz kuru tiecas gan Komisija, gan vadošās iestādes;
- ieviesīs efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu atbilstoši KNR 125. panta 4. punkta c) apakšpunktam.

Darbinieki no vadošās iestādes un attiecīgajām struktūrām, kurām ir piešķirta piekļuve, izmantos *Arachne* riska aprēķināšanas rezultātus tikai pārvaldības pārbaudēm, bet ne personiskām interesēm, ne arī citiem mērķiem.

[1] Pašlaik pieejams Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Eiropas Sociālajam fondam, Kohēzijas fondam, Eiropas atbalsta fondam vistrūcīgākajām personām.

4 IZMAKSAS UN LICENČU MAKSAS

Komisijas dienesti nodrošina *Arachne* riska novērtēšanas rīku vadošajām iestādēm bez maksas. Ja vien neradīsies neparedzēti apstākļi, Komisijas dienesti nodrošinās piekļuvi *Arachne* rīkam un tā datubāzēm, uzturēšanu, apmācību un atbalstu visā pašreizējā 2014.–2020. gada plānošanas periodā (līdz perioda noslēgšanai).

5 RĪKA PIEEJAMĪBA *OLAF* UN EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAI PĒC PIEPRASĪJUMA

Komisijas dienesti nepiešķirs Eiropas Revīzijas palātai (turpmāk "ERP") un Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (turpmāk "*OLAF*") automātisku piekļuvi *Arachne* riska aprēķināšanas rezultātiem. Tomēr pienācīgi pamatotos gadījumos *OLAF* un ERP var pieprasīt Komisijas dienestiem katrā atsevišķā gadījumā informāciju par aprēķinātajiem riskiem.

Parasti visiem ERP vai *OLAF* pieprasījumiem ir jāattiecas uz gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu vai Eiropas finansējuma ļaunprātīgu izmantošanu. Datu pārsūtīšanas nepieciešamības likumību un motivāciju Komisijas dienesti izvērtēs katrā atsevišķā gadījumā.

6 DATU AIZSARDZĪBA

Eiropas Komisija 2013. gada 17. maijā iesniedza Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam (turpmāk "EDAU") prasīto paziņojumu par personas datu apstrādi. EDAU 2014. gada 17. februārī (atsauce 2013–0340) sniedza apstiprinošu atzinumu par *Arachne* atbilstību Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumiem un 2016. gada 30. jūnijā un 1. jūlijā apmeklēja Komisijas dienestus, lai pārbaudītu, kā tiek ievēroti EDAU ieteikumi un kādi attiecīgi pēcpasākumi tiek veikti. Ir īstenoti ieteikumi, kas ietverti 2016. gada 24. novembrī izdotajā ziņojumā (atsauce 2016-0441), lai pilnīgi ievērotu Regulu (EK) Nr. 45/2001, tostarp šādās jomās:

- īpašu kategoriju datu apstrāde atbilstoši Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. pantam un šajā saistībā īstenotie aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu nepieciešamību, samērīgumu un datu kvalitāti;
- atgriezeniskās saites funkcijas, kas *Arachne* lietotājiem sniedz iespēju ziņot par kļūdām vai nepilnībām;
- pasākumi, lai garantētu augstu datu kvalitātes līmeni attiecībā uz informāciju, kas iegūta no ārējiem datu avotiem;
- datu saglabāšanas periodu praktiskā īstenošana;
- datu subjektu tiesību īstenošana;
- vispārīgi aspekti saistībā ar personas datu informācijas drošības pārvaldību *Arachne* (Regulas (EK) Nr. 45/2001 22. pants).

Arachne riska novērtēšanas rīks darbojas, pamatojoties uz iekšējiem un ārējiem datiem. Iekšējos datus (informāciju par projektiem, atbalsta saņēmējiem, līgumiem, darbuzņēmējiem un izdevumiem) no savām vietējām datorsistēmām ekstrahē vadošā iestāde, kura tos augšupielādē īpašā Komisijas dienestu izveidotā serverī.

Ārējos datus nodrošina divi Komisijas dienestu nolīgti ārējie pakalpojumu sniedzēji. Pirmajā datubāzē ir finanšu dati, kā arī dati par vairāk nekā 200 miljonu uzņēmumu akcionāriem, meitasuzņēmumiem un oficiālajiem pārstāvjiem. Otrajā datubāzē ir politiski redzamu personu saraksts, sankciju saraksti, izpildes

saraksti un negatīvo publikāciju saraksti. Visi šie dati tiek oficiāli publicēti un ir publiski pieejami. Uz ārējo datu apstrādi attiecas Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. panta 5. punkts. Šos datus apstrādā vienīgi ar mērķi apzināt atbalsta saņēmēju, darbuzņēmēju, līgumu un projektu līmenī pastāvošo krāpšanas un pārkāpumu risku gan projektu apstiprināšanas, gan īstenošanas posmā.

Lai pieprasītu labot ierakstu, kurā iekšējie dati neatbilst ārējiem, *Arachne* riska novērtēšanas rīka lietotājiem jāizmanto atgriezeniskā saite.

Iekšējie dati un aprēķināto risku rezultāti tiks glabāti atbilstoši reglamentējošiem noteikumiem, kas paredzēti regulās, ar kurām reglamentē ESIF īstenošanu, t. i., "trīs gadus pēc tam, kad veikts pēdējais maksājums par 2007.–2013. gada plānošanas periodu, un trīs gadus pēc tā gada, kurā Komisija ir apstiprinājusi darbības programmas gada pārskatus 2014.–2020. gada plānošanas periodam".

Vadošajai iestādei, kas izmanto *Arachne* programmatūru, ir jāievēro attiecīgās valsts un Eiropas datu aizsardzības noteikumi. Šajā saistībā vadošajām iestādēm jāinformē atbalsta saņēmēji, ka viņu dati, kas pieejami ārējās datubāzēs, tiks apstrādāti, lai identificētu riska indikatorus. Šo informāciju atbalsta saņēmējiem vēlams sniegt, dotāciju/līgumu pieteikuma dokumentos iekļaujot datu aizsardzības klauzulas. Komisijas dienesti ir izveidojuši īpašu tīmekļa vietni[2], kurā ir izskaidrots datu analīzes process un mērķis. Vadošā iestāde savā tīmekļa vietnē norāda saiti uz minēto īpašo tīmekļa vietni. Riska aprēķināšanas rezultāti ir iekšējie dati, ko izmanto pārvaldības pārbaudēm, tāpēc tiem piemēro datu aizsardzības nosacījumus, un tos nedrīkst publicēt **(ne Komisijas dienesti, ne vadošās iestādes)**.

7 KOMISIJAS DIENESTU ATBALSTS VADOŠAJAI IESTĀDEI, KAS IZMANTO *ARACHNE*

Komisijas dienesti sniegs atbalstu, kas nepieciešams, lai vadošā iestāde varētu efektīvi un lietderīgi izmantot *Arachne* riska novērtēšanas rīku.

Šis atbalsts ietvers:

- tehnisko atbalstu *Arachne* riska novērtēšanas rīka sākotnējai instalēšanai;
- tehnisko atbalstu, lai vadošā iestāde varētu sūtīt datus *XML* formātā, kas nepieciešams datu apmaiņai ar *Arachne*;
- "pamatlietotāju" sākotnējo apmācību pēc principa "apmāci apmācītāju", kas ļaus nodrošināt efektīvu un lietderīgu *Arachne* izmantošanu;
- apmācību pēc nozīmīgiem *Arachne* riska novērtēšanas rīka atjauninājumiem;
- ieteikumus par to, kā *Arachne* riska novērtēšanas rīku iekļaut ikdienas pārvaldības pārbaudēs;
- pastāvīgu atbalstu, lai, kad vien iespējams, ar pieejamiem resursiem sekmētu rīka efektīvu izmantošanu;
- pieredzes un labas prakses apmaiņas veicināšanu starp vadošajām iestādēm, kas izmanto *Arachne*.

8 KOMISIJAS DIENESTU UN DALĪBVALSTU IESTĀŽU VEIKTA INFORMĀCIJAS MEKLĒŠANA *ARACHNE*

Komisijas dienestu revidentiem ir piekļuve *Arachne* riska aprēķināšanas rezultātiem un uzņēmumu datubāzei. Komisijas revidenti var izpētīt identificētos riskus pēc tam, kad revīzijas sagatavošanas posmā ir atlasīti projekti revīzijai. Tomēr *Arachne* nevar izmantot, lai Komisijas dienesti veidotu projektu izlasi,

[2] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=lv

ņemot vērā to, ka rezultātus nevar uzskatīt par reprezentatīviem no programmas viedokļa, jo to, iespējams, var ietekmēt minētie riski.

Komisijas dienesti var veikt sistēmu revīzijas attiecībā uz 7. galveno prasību "Samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu efektīva īstenošana", kā arī horizontālo analīzi. [3] Šajā saistībā tie pētīs *Arachne* piedāvātos rezultātus un to, cik efektīvi vadošā iestāde vai tās starpniekstruktūras to izmanto.

Komisijas dienesti atzīst, ka dalībvalstu iestāžu pienākums ir noteikt to projektu izlasi vai kopumu, kuri tiks izvērtēti sīkāk, pamatojoties uz *Arachne* rīka aprēķinātajiem riska indikatoriem un riska vērtējumiem. Tomēr dalībvalstīm ir ļoti ieteicams jau iepriekš noteikt savu riska vērtējumu analīzes stratēģiju, kas ļaus identificēt izvērtēšanai atlasītos projektus. Komisija arī atzīst, ka, nosakot pārbaudāmo projektu izlasi, ir jāņem vērā profesionāls lēmums un resursu ierobežojumi. Lai varētu pierādīt, ka ir veikti pasākumi attiecībā uz individuālām izvērtētām lietām, dalībvalstu iestādēm jāreģistrē darbības, veiktie labojumi un izbeigtās lietas. Attiecībā uz pēdējo minēto kategoriju dalībvalstu iestādēm jāreģistrē savs lēmums nepārbaudīt "projektus ar augstu riska vērtējumu", izmantojot *Arachne* lietu pārvaldības sistēmu.

9 VADOŠĀS IESTĀDES IEGUVUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA PĒC INFORMĀCIJAS IEGUVES *ARACHNE* UN "NORĀDES PAR AUGSTU RISKU" SAŅEMŠANAS

Arachne riska novērtēšanas rīks brīdinās vadošo iestādi, identificējot visriskantākos projektus, līgumus, darbuzņēmējus un atbalsta saņēmējus, un palīdzēs tai novirzīt vairāk administratīvo resursu attiecīgām pārbaudēm.

Ja vadošā iestāde, pamatojoties uz riska novērtējuma rezultātiem un turpmākām risku pārbaudēm, secina, ka izdevumi varētu būt saistīti ar pārkāpumiem, tā veic visas procedūras, ko tā uzskata par nepieciešamām un atbilstošām, pirms sertifikācijas iestāde izdevumus ir deklarējusi Komisijai. Vadošā iestāde rīkosies, lai nepieļautu, atklātu un novērstu pārkāpumus vai krāpšanu un ar *IMS* datubāzes starpniecību sniegtu vajadzīgos paziņojumus *OLAF*, kā paredzēts pārvaldības un kontroles sistēmās, saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem.

Ja vadošās iestādes veiktās analīzes rezultātā tiek konstatēts, ka riski atkārtojas, ir jāstiprina pārvaldības un kontroles sistēmas, lai novērstu risku atkārtošanos nākotnē. Vadošajai iestādei turpmāk ir jānosaka projekti vai darbības, uz kuriem attiecas šādi riski, kas atkārtojas, un jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu pakārtoto darījumu likumību, pareizību un atbilstību.

10 ATĻAUJU PIEŠĶIRŠANAS PROCEDŪRA UN PIEKĻUVES TIESĪBAS

Vadošā iestāde ir atbildīga par to, lai ieviestu efektīvus un samērīgus krāpšanas apkarošanas pasākumus atbilstīgi KNR 125. panta 4. punkta c) apakšpunktam. Pamatojoties uz oficiāliem vadošās iestādes norādījumiem, Komisijas dienesti piešķirs vietējā administratora tiesības noteiktiem *Arachne* lietotājiem. Savukārt šādi vietējie administratori būs tiesīgi attiecībā uz to pārvaldītajām darbības programmām piešķirt piekļuves tiesības vietējiem lietotājiem no vadošajām iestādēm, sertifikācijas iestādēm, revīzijas iestādēm un starpniekstruktūrām.

Vietējais(-ie) *Arachne* administrators(-i) veic šādus uzdevumus:

[3] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_common_mcs_assessment_lv.pdf

- identificē lietotājus, kas pieprasījuši piekļuves piešķiršanu; pārliecinās, vai šādi lietotāji ir konkrētas(-u) darbības programmas(-u) pārvaldības un kontroles sistēmas daļa;
- izveido lietotāju kontus *Arachne* lietotāju pārvaldības datubāzē un piešķir piekļuves tiesības, norādot konkrēto lietotāja lomu darbības programmās, kurām pieprasīta piekļuves piešķiršana;
- informē lietotājus par to pienākumu aizsargāt sistēmas drošumu;
- pastāvīgi nodrošina lietotāju identifikācijas datu precizitāti — pieprasa piekļuves tiesību izbeigšanu, kad tās vairs nav vajadzīgas vai pamatotas (periodiski pārskata lietotāju kontus, izbeidz to personu piekļuves tiesības, kas vairs nestrādā iestādēs vai neveic uzdevumus, kuru veikšanai bija vajadzīga minētā piekļuve, utt.);
- nekavējoties rīkojas, ja aizdomīgi gadījumi var apdraudēt sistēmas drošumu.
  Darbību var uzskatīt par aizdomīgu šādos gadījumos (uzskaitījums nav izsmeļošs):
  - piekļuvi pieprasa nezināma persona vai organizācija;
  - sistēmu arvien turpina izmantot personas, kurām vairs nav attiecīgo tiesību;
  - kāda persona izmanto citas personas piekļuves akreditācijas datus.

Komisijas dienestu rīcībā ir pārskats par visiem lietotājiem, kuriem izveidots konts piekļuvei *Arachne*, un dienesti reizi gadā sazinās ar vadošo iestādi, lai iegūtu visu to lietotāju sarakstu, kuriem ir tiesības piekļūt savām ESIF darbības programmām *Arachne*. Par minētā saraksta apstiprināšanu vai piekļuves tiesību maiņu ir atbildīga vadošā iestāde un/vai vietējais(-ie) administrators(-i), ievērojot noteiktās procedūras.

Vadošā iestāde apņemas pēc Komisijas dienestu pieprasījuma informēt Komisiju par to, kuriem lietotājiem tā ir piešķīrusi piekļuvi (norādot pilnu personas vārdu, uzvārdu un tās organizācijas/iestādes nosaukumu, kurā persona strādā).

11 DATU NOSŪTĪŠANA

Vadošā iestāde regulāri (vismaz reizi 3 mēnešos) *XML* formātā nosūta datu laukus, kas atbilst *Arachne* darbības jomai un ir precīzi norādīti Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 480/2014 III pielikumā attiecībā uz darbības programmām.

Papildus datu laukiem, kas iekļauti Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 480/2014 III pielikumā, vadošā iestāde var brīvprātīgi palielināt to datu lauku skaitu, par kuriem tiek sniegti dati augšupielādei *Arachne*.

Ja vadošā iestāde neveic datu regulāru atjaunināšanu, Komisijas dienesti var nolemt, ka piekļuve *Arachne* ir jāatsauc.

12 DATU KVALITĀTES NODROŠINĀŠANA

Par riska aprēķināšanas nolūkos apstrādāto ārējo datu kvalitāti un uzticamību ir atbildīgi pakalpojumu sniedzēji, kuri to nodrošina. Iekšējo datu kvalitāti un kvantitāti garantē vadošā iestāde. Jo vairāk vadošā iestāde sniegs iekšējos datus, jo precīzāks būs *Arachne* riska novērtēšanas rīka veiktās riska aprēķināšanas rezultāts.

13 DENONSĒŠANA UN PIEKĻUVES ATSAUKŠANA

Jebkura puse var nolemt denonsēt šo hartu. Ja vadošā iestāde neievēro iepriekš izklāstītās pamatnostādnes, Komisijas dienesti sazinās ar attiecīgo vadošo iestādi, lai pārrunātu un izvērtētu

turpmāko rīka lietošanu. Izņēmuma gadījumos Komisijas dienesti patur tiesības atsaukt attiecīgās vadošās iestādes piekļuvi *Arachne*. Ja vadošā iestāde nolemj izbeigt *Arachne* izmantošanu, Komisijas dienesti pēc vadošās iestādes lūguma izņem no *Arachne* datubāzes visus ar projektiem un līgumiem saistītos vadošās iestādes nosūtītos datus par konkrēto darbības programmu.

Michel Servoz
EMPL ĢD direktors

Marc Lemaitre
REGIO ĢD direktors